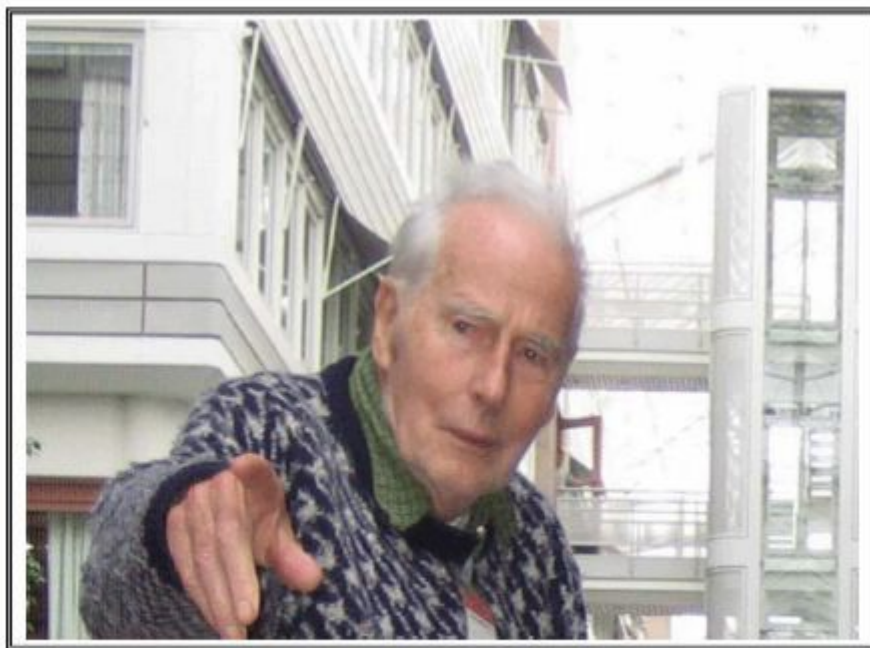

50 lat ruchu społecznego ekologii głębokiej

Pół wieku temu, we wrześniu 1972 r. norweski prof. Arne Naess (1912-2009) podczas Trzeciej Konferencji Badań nad Przyszłością Świata (III World Futures Research Conference) po raz pierwszy użył określenia *deep ecology*, dokonał też rozróżnienia między ruchem ekologii płytkiej a głębokiej. Od tego wydarzenia można datować początek istnienia społecznego ruchu ekologii głębokiej – ruchu którego częścią jest Pracownia na rzecz Wszystkich Istot.

Pół wieku temu, we wrześniu 1972 r. norweski prof. Arne Naess (1912-2009) podczas Trzeciej Konferencji Badań nad Przyszłością Świata (III World Futures Research Conference) po raz pierwszy użył określenia *deep ecology*, dokonał też rozróżnienia między ruchem ekologii płytkiej a głębokiej. Od tego wydarzenia można datować początek istnienia społecznego ruchu ekologii głębokiej - ruchu którego częścią jest Pracownia na rzecz Wszystkich Istot.

Wykład „The Shallow and the Deep Long-Range Ecology Movement. A summary” został zaprezentowany tuż po opublikowaniu słynnego raportu Klubu Rzymskiego „Granice Wzrostu” („The Limits to Growth”), który rozwiązanie problemu kurczenia się zasobów planety widział głównie przez wdrażanie rozwiązań technologicznych, nie zaś przez wykorzystanie istniejących systemów etycznych i politycznych. Naess swoim wykładem krytycznie odniósł się do tego rozwiązania.

Arne Naess

Arne Naess na okładce „The Trumpeter” czasopisma ekologicznego poświęconego rozwojowi ekozofii, mądrości zrodzonej z ekologicznego zrozumienia i wglądu. „The Trumpeter” założono w 1983 r., istnieje do dzisiaj. Do tej pory ukazało się 37 wydań, ostatnim jest numer w 2021 r.

Termin ekologia głęboka w literaturze przedmiotu używany jest zarówno jako określenie ruchu społecznego (szerokie znaczenie pojęcia), jak i osobistej filozofii Arne Naessa (wąskie znaczenie pojęcia). Naess rozróżniał użycie terminów ekologia głęboka oraz ruch ekologii głębokiej.

Naess zwrócił uwagę, że słowo „głęboki” odnosi się głównie do różnicy między sposobem działania dla ochrony przyrody oraz dotyczy pytań o nasze wartości i cele podczas dyskusji nad problemami środowiskowymi. Głęboki ruch wymaga zadawania pytań sięgających fundamentalnych przyczyn, płytki zatrzymuje się przed ostatecznym problemem zasadniczej zmiany, często promując jedynie rozwiązania technologiczne (recykling, większą efektywność motoryzacji, rolnictwo ekologiczne), które oparte są na tradycyjnych modelach konsumpcyjnych i industrialnej ekonomii. Zachęcał do tworzenia społecznego ruchu ekologii głębokiej, podjęcia aktywnych działań dla ochrony przyrody i środowiska. Sam aktywnie wspierał działania dla ochrony przyrody w Norwegii.

Po półwieczu istnienia filozofii głębokiej ekologii i ruchu społecznego zbudowanego wokół niej wiemy, że nauką, jaką możemy wynieść z tego co głosił Arne Naess jest:

- bycie aktywnym na polu działań, których celem jest ochrona przyrody i ochrona każdego życia, siedliska czy krajobrazu,
- nieustanny zachwyt nad pięknem tego świata.

- podkreśla Grzegorz Bożek, redaktor naczelny Dzikiego Życia

Półwiecze ekologii głębokiej przywołujemy na łamach „Dzikiego Życia” w najnowszym, wrześniowym wydaniu. W obszernym tekście „[Pół wieku głębokiej ekologii](#)” Monika Kowalczyk pokazuje początki tego ruchu, jego rozwój, obecność w Polsce, wreszcie postać Arne Naessa.

W Polsce ruch ekologii głębokiej pojawił się w połowie lat 80. dzięki Pracowni na rzecz Wszystkich Istot, która odwołuje się do zasad ekologii głębokiej, prowadzi Stację Edukacji Ekologicznej, edukuje w duchu ekologii głębokiej. W Polsce ukazało się kilka publikacji na temat filozofii ekologii głębokiej i ruchu społecznego skupionego wokół ekologii głębokiej. Wiele artykułów i rozmów znaleźć można na łamach „Dzikiego Życia”.

Przydatne teksty:

- [Od przyrody zależy nasze przetrwanie](#) (Dziki Życie, 2020, nr 7-8)
- [8 zasad ekologii głębokiej](#) (Dziki Życie, 2020, nr 7-8)
- [Ze strony Pracowni na rzecz Wszystkich Istot o filozofii ekologii głębokiej](#)
- Wszystkie teksty na temat ekologii głębokiej na łamach „Dzikiego Życia”:
dzikiezycie.pl/kategorie/filozofia/ekologia-gleboka

Kontakt:

Grzegorz Bożek, redaktor naczelny „Dzikiego Życia”
tel. 665 831 257; e-mail: redakcja@pracownia.org.pl
ul. Jasna 17, 43-360 Bystra